

Psykiatribrugere med på råd

Hvad betyder det, når man inviterer psykiatribrugere og pårørende med til at finde bedre løsninger på udfordringer i psykiatrien sammen med politikere og embedsfolk fra kommune og region? Det har særlige politiske udvalg i Skanderborg Kommune og Region Hovedstaden prøvet kræfter med.

Af Eva Krarup Randa Nielsen og Nina Aagaard, *journalister*

I foråret deltog Emil Boulund, der er bruger af psykiatrien og tidligere misbruger, i et politisk udvalg i Region Hovedstaden.

Udvalget arbejdede for at komme med anbefalinger til en bedre behandling af unge med psykiske lidelser og afhængighed, altså dobbeltdiagnoser.

Også i Skanderborg har politikere sammen med, hvad der blev kaldt 'hverdagens eksperter', arbejdet på at komme på nye løsninger til psykiatrien.

De særlige opgaveudvalg i både Skanderborg Kommune og Region Hovedstaden er midlertidige, rådgivende udvalg, hvor borgere eller repræsentanter for civilsamfundsorganisationer eller virksomheder kan være med. Opgaven begge steder var at få brugere af psykiatrien, pårørende, politikere og embedsmænd til sammen at udvikle løsninger på udfordringer i psykiatrien.

For brugerne var oplevelsen meget givende.

– Når man lærer at bruge det værste i sit liv og vende det til en styrke, bliver man hevet op af det sorte hul, man kan være i. Man føler, man har værdi, fortæller Emil Boulund om at deltage i det politiske udvalg i Region Hovedstaden.

Bernd Bachmann, der deltog i arbejdet i Skanderborg og er førtidspensionist og er bruger af psykiatrien, er enig.

– Man føler, at man bliver hørt. Jeg kunne byde ind med mine erfaringer, og jeg blev taget alvorligt. Når du får førtidspension, får du jo faktisk at vide, at du ikke har værdi som arbejdskraft. Lidt omskrevet

får du at vide, at du ikke har værdi for samfundet. I udvalget har jeg i hvert fald kunnet bidrage med noget, siger han.

Brugerinddragelse på sundhedsområdet og i psykiatrien har flere år på bagen. Fx har regionerne siden 2007 været forpligtede til at have en politik på området. Men det har haltet med at føre forpligtelsen ud i livet. Det blev slået fast i 2013, da den daværende regerings psykiatriudvalg udgav rapporten "*En moderne, åben og inkluderende indsats for mennesker med psykiske lidelser*". Den pegede bl.a. på, at en af de væsentlige udfordringer i psykiatrien på det tidspunkt var begrænset inddragelse af ressourcer hos patienter og pårørende.

I årene derefter er der blevet arbejdet mere aktivt i kommuner og regioner med at inddrage brugere og borgere på forskellig vis. Flere af dem har nedsat særlige opgaveudvalg eller borgerudvalg som dem, Bernd Bachmann i Skanderborg og Emil Boulund i Region Hovedstaden nu har deltaget i.

At kende til problemerne i det daglige

I Region Hovedstaden besluttede man i efteråret 2019 at nedsætte fire særlige opgaveudvalg for at finde nye veje til at forbedre borgernes sundhed i dialog med borgere og kommuner – og i et forsøg på at skabe et mere nært og sammenhængende sundhedsvæsen. Et af dem havde som overskrift 'Unge med psykisk sygdom og afhængighed'. Det bestod af tre regionspolitikere, to kommunalpolitikere og 10 borgere, der blev inviteret ind og udpeget på baggrund af deres personlige erfaringer og kompetencer.

Jesper Clausson (S), der var formand for udvalget i Region Hovedstaden, mener at det gør problemstillingerne konkrete og nærværende, når brugere og pårørende sidder med i et politiske udvalg.

– Jeg kan mærke, at det gør noget ved mig, når jeg får sat navn på de mennesker, som oplever problemerne. Det kan jeg også mærke på de andre politikere, der har været med. Man bliver personligt berørt af det, siger han.

– I mit politiske virke bruger jeg meget tid på at tale med interesseorganisationer og få input fra borgerne.

Men uanset hvor opsøgende vi er som politikere, står vi bare ikke med problemerne i det daglige. Vi har nogle blinde punkter.

I Skanderborg Kommune nedsatte man det særlige opgaveudvalg, Psykiatriudvalget, som Bernd Bachmann sad i, tilbage i 2017 for at løse kommunes problem: En stigende kurve af psykiske diagnoser og psykisk sårbare. Udvalgsmedlemmerne var syv medlemmer af Byrådet, herunder borgmesteren, en socialdirektør fra regionen og syv borgere med forskellig tilknytning til psykiatrien. Året efter afleverede Skanderborgs Psykiatriudvalg sine anbefalinger til Skanderborgs Byråd.

Ann-Britt Wetche, der er socialdirektør i Region Midtjylland og var medlem af udvalget, påpeger, at man ikke personligt har mærket, hvordan det føles at have en psykisk lidelse, selvom man har arbejdet med social- og psykiatriområdet i mange år.

– Jeg ved jo ikke, hvordan det er at have en psykisk sygdom. Jeg blev faktisk meget rørt over at høre, hvordan deres familie fungerer, hvordan de har det i deres hverdag, og hvad de gør for at holde sig selv oppe. Det rørte mig meget at få deres ord på det, siger hun.

Konstruktive diskussioner om psykiatrien

I Region Hovedstaden fortalte brugere og pårørende, hvordan det påvirker deres liv, når samarbejdet mellem kommunen og regionen ikke fungerer. Jesper Clausson mener, at diskussionen i udvalget blev mere konstruktiv, fordi de deltog.

– Den her arbejdsform skabte et rum, hvor vi kunne diskutere tingene på en anden måde. Når kommuner og regioner sidder ved samme bord, synes jeg, desværre, vi nogle gange kommer til at slås lidt om, hvem der skal gøre hvad, siger Jesper Clausson.

– Netop der bidrager helt almindelige mennesker. Når de er i rummet, bliver man løsningsorienteret. Vi bliver nødt til at forholde os til, at nogle mennesker fortæller, at vi ikke gør det godt nok. Så må vi finde ud af, hvordan vi kan gøre det bedre. På den måde sørger de for, at regionen ikke skylder skylden på kommunen, og kommunen på regionen.

Kommunerne har ansvaret for misbrugsbehandlingen, hvor de unge kan blive afvist, hvis de fx har en psykose. Den skal behandles i psykiatrien, som regionerne har ansvaret for. Men her kan de unge få at vide, at de ikke kan blive behandlet, så længe de har et misbrug.

– Jeg har oplevet, jeg skulle lyve om mit misbrug for at få en ordentlig behandling i psykiatrien, som Emil Boulund fortæller.

Opgaveudvalget er nu kommet frem til en række anbefalinger, som efterfølgende skal præsenteres for regionsrådet. Planen er at arbejde på et forsøgsprojekt, hvor regionen overtager en del af misbrugsbehandlingen fra en kommune. På den måde skal der laves et tilbud til unge, der både har psykiske problemer og problemer med misbrug.

I Skanderborg kom Psykiatriudvalget også med en række anbefalinger til byrådet, da udvalgsarbejdet var slut. Og nogle af de initiativer, som det særlige opgaveudvalg anbefalede, er ved at blive udmøntet. Fx er der etableret et samarbejde med en karateklub, der i en periode tilbyder en-til-en-træning for psykisk sårbare.

Socialdirektør Ann-Britt Wetche påpeger, at arbejdet bliver løsningsorienteret, når både kommune, region og brugere mødes.

– Jeg blev meget imponeret over de brugere, jeg mødte. De havde mod til at stille sig op og sige: "Hvad er det, I har gang i?" De havde deres meningers mod, selvom de var meget ramt af deres psykiske sygdomme. Jeg blev imponeret over de styrker og ressourcer, de havde, på trods af deres sygdom.

I Landsforeningen for psykisk sundhed – SIND er formand Knud Kristensen glad for at psykiatribrugere inddrages i den politiske debat på psykiatriområdet og inviteres til at komme med personlige erfaringer.

Bruger- og pårørendeinddragelse har i mange år været en mærkesag for SIND.

Han opfordrer dog også politikerne til at huske at tage organisationerne med i processen.

– Vi kan dele en masse menneskers erfaring. Ikke bare en enkelt persons, men alle de erfaringer, vi har samlet i SIND, siger han. ■